

Список використаних джерел:

1. Brannon A. (2019). Homelessness statistics reveal a problem that's bigger than us, but not beyond solving. *New Story*. Retrieved from: <https://newstorycharity.org/homelessness-statistics/>
2. Guterres A. (2020). We are all in this together: Human rights and Covid-19 Response and Recovery. Retrieved from: <https://www.un.org/en/un-coronavirus-communications-team/we-are-all-t>
3. National Alliance to end homelessness. (2021). State of Homelessness: 2021 edition. Retrieved from: <https://endhomelessness.org/homelessness-in-america/homelessness-statistics/state-of-homelessness-2021/#:~:text=The%20Basics,the%20diversity%20of%20our%20country>
4. Боброва А., Герасим Г., Бабиш К. & Сав'яненко М. (2020). Коронавірус і безпека бездомних людей: аналіз наслідків пандемії. *Cedos*. Отримано з: https://cedos.org.ua/researches/koronavirus-i-bezpeka-bezdomnykh-liudei-analiz-naslidkiv-pandemii/#policiuvanna_bezdomnosti
5. Боброва А. & Ломоносова Н. (2020). Коронавірус і соціальний захист: між реформою і кризою. *Cedos*. Отримано з: <https://cedos.org.ua/researches/koronavirus-i-sotsialnyi-zakhyst-mizh-reformoiu-i-kryzoiu/>
6. Романова Н. Ф. & Черна К. Ф. (2016). Реалізація соціальних програм реінтеграції бездомних осіб благодійними фондами та організаціями. *Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Отримано з: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11683/Romanova_Realizatsiia_sotsialnykh_prohram_r_eintehratsii.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Fessler P. (2021). HUD: Growth Of Homelessness During 2020 Was 'Devastating,' Even Before The Pandemic. *NPR*. Retrieved from: <https://www.npr.org/2021/03/18/978244891/hud-growth-of-homelessness-during-2020-was-devastating-even-before-the-pandemic>

Трофименко Марія,

студентка 4 курсу кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА

e-mail: trofimenko.m@ukr.net

Науковий керівник: **Бондаренко Н. Б.,**

кандидат психологічних наук,

Національний університет «Києво-Могилянська Академія»

e-mail: bonnat@ukma.edu.ua

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ НЕНАСИЛЬНИЦЬКОГО СПІЛКУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Питання булінгу в навчальних закладах сьогодні стоїть дуже гостро. За даними дослідження ЮНІСЕФ, в Україні 67% дітей у віці від 11 до 17 років стикалися з проблемою булінгу, а 24% - постраждали від булінгу. Задля вирішення цього питання заклади освіти мають надати знання і допомогти розвинути вміння та навички, необхідні для здорового та продуктивного життя як у дитячому та юнацькому, так і в дорослому віці (МОН, 2020). Одним з дієвих інструментів для створення безпечного освітнього середовища може стати навчання дітей основам ненасильницького спілкування та його впровадження в освітній процес.

Ненасильницьке спілкування (ННС) — це модель комунікаційного підходу, розроблена Маршалом Розенбергом на початку 1960-х років. ННС пропонує інструменти та принципи, які підтримують принцип ненасильства, емпатії та спільного спілкування (Branscomb, 2011).

Одне із завдань ненасильницького спілкування — просування ідеї мирного вирішення конфліктів та покращення внутрішньоособистісних і міжособистісних стосунків (Branscomb, 2011, Qudsyi, Trimulyaningsih, Novitasari, Stueck, 2018). У освітньому середовищі така комунікаційна модель підвищує залучення та взаємодію учнів на заняттях та у позакласній

діяльності (Rimm-Kaufman, Baroody, Larsen, Curby, Abry, 2015). Ненасильницька комунікація зосереджена на тому, щоб вчителі та учні приділяли увагу своїм емоціям та емоціям інших. Застосування цієї моделі є необхідним при побудові позитивних стосунків у класі, забезпеченні поваги до кожного та культурної рівності всіх учасників освітнього процесу.

Прикладом успішного впровадження цього методу спілкування може стати Кентський коледж (США). Основним завданням було навчити учасників програми застосовувати цю модель спілкування у дискусіях та задовольнити їх потребу в повазі під час суперечливих обговорень. Навчання складалося з базової підготовки з ННС (протягом трьох тижнів), де вони працювали з науковою літературою з цієї теми, та подальшого його використання, зокрема для обговорення суперечливих ненасильницьких дій. У ході навчання учасникам програми показували короткі освітні відео, надавали роздатковий матеріал про людські почуття та потреби. Упродовж навчання вони виконували вправи, опановуючи ННС в ігровій формі. За даними дослідження, проведеного по завершенні курсу, 95% учасників, які відвідували курс, відповіли, що їх потреби в повазі з боку однолітків були задоволені. На запитання «Чи допомогло навчання ННС задовольнити цю потребу?» 80% опитаних повністю чи певною мірою з цим погодилися. Також 60% опитаних зазначили, що навчання покращило дискусійний процес (Koopman, Seliga, 2021).

Наступний приклад — це впровадження ННС для учнів середньої школи у Баня-Луці (Боснія і Герцеговина), де було розроблено і застосовано освітню програму з дев'яти семінарів по 90 хвилин для учнів 13 - 14 років, під час яких вони розглядали дев'ять складових ненасильницького спілкування: сприйняття, почуття, потреби, вимоги, види словесного образу, реакція учнів на агресію, розпізнавання емоцій, види та навички розв'язання конфліктів. На заняттях діти у ігровій формі мали змогу пропрацювати ці складові. Результати дослідження показали, що навчальна програма посприяла підвищенню обізнаності учасників щодо ненасильницького спілкування.

Впровадження моделі ненасильницького спілкування у закладах освіти може позитивно вплинути на стосунки учнів: підвищити рівень емпатії, поваги до інших, зменшити прояви агресії та кількість конфліктів.

Список використаних джерел:

1. Булінг та кібербулінг у підлітковому середовищі. Статистичні дані щодо булінгу серед підлітків України. <https://www.unicef.org/ukraine/bullying-cyberbullying-teens-Ukraine>
2. Попередження насильства в закладах освіти: методичний посібник для педагогічних працівників. (2020). https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/02/18/Posibnyk_POPEREDZHENNYA_NASYLSTVA.pdf
3. Branscomb, J. (2011). Summative Evaluation of A Workshop in Collaborative Communication
4. Qudsyi H., Trimulyaningsih N., Novitasari R., Stueck M. 2018. Developing module of nonviolent communication among children in. *Proceeding of International Conference On Child-Friendly Education, Universitas Muhammadiyah Surakarta*
5. Koopman S., Seliga L. (2021) Teaching peace by using nonviolent communication for difficult conversations in the college classroom. *Peace and Conflict Studies*. <https://nsuworks.nova.edu/pcs/vol27/iss3/2>

6. Rimm-Kaufman, S., Baroody, A., Larsen, R., Curby, T., & Abry, T. (2015). To what extent do teacher-student interaction quality and student gender contribute to fifth graders' engagement in mathematics learning? *Journal of Educational Psychology*, p. 170–185.
7. Suzić N., Marić T., Malešević D. (2018). Effects of nonviolent communication training program on elementary school children. *Artic journal* p. 35-62
https://www.researchgate.net/publication/337088040_EFFECTS_OF_NONVIOLENT_COMMUNICATION_TRAINING_PROGRAM_ON_ELEMENTARY_SCHOOL_CHILDREN

Зборовська І. В.,
студентка 2 р.н. магістратури кафедри Школа соціальної роботи ім. В.І. Полтавця
факультету соціальних наук та соціальних технологій НаУКМА
Науковий керівник: **Гусак Н. Є.**,
кандидат соціологічних наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
e-mail: gusakny@ukma.edu.ua

РОЛЬ МІСЦЕВОЇ ГРОМАДИ У ПІДТРИМЦІ ЛЮДЕЙ З ДЕМЕНЦІЄЮ

Місцева територіальна громада стає важливим ресурсом для отримання послуг та безпосередньо впливає на якість життя людини з деменцією. Симптоми хвороби та стигматизація суспільства породжують труднощі у житті людей з деменцією. Вони перестають відвідувати улюблені місця через надмірний шум та скупчення людей, уникають прогулянок на вулиці через ризик загубитись та не отримати допомогу, втрачають соціальні зв'язки через скептичне ставлення сусідів до сигналізації на входних дверях квартири. Проте водночас зі зростанням кількості зафіксованих випадків деменції у світі зростає й кількість людей з деменцією, що живуть незалежно та отримують необхідні послуги за місцем свого проживання. Ці тези мають на меті описати можливості місцевої громади у підтримці соціального здоров'я людей з деменцією на основі аналізу досліджень, проведених 2020-2021 років за участі людей з деменцією та їх членів подружжя.

Місцева територіальна громада у даному контексті розглядається як місце, де особа проживає та взаємодіє з різними об'єктами нерухомості у певних географічних межах. Однак люди, що живуть з деменцією, додають до цього визначення соціальну та емоційну складові й визначають місцеву громаду як територіально та емоційно близьке місце зі своїми соціальними групами. Згідно з результатами опитування людей з деменцією у Швеції, місцеву територіальну громаду було визначено як «зону пішої доступності, що має суб'єктивне значення та забезпечує можливість вільно пересуватися та почуватися молодю» (Li, Keady & Ward, 2021; Odzakovic et al., 2020).

Clark et al. (2020) виділяють два основних аспекти місцевої громади, важливих для людей з деменцією: 1) надання практичної підтримки, товарів і послуг; 2) розвиток стосунків і взаємодія. Водночас люди з деменцією відчують користь від соціальної